

M. I. GLASSER

LENIN JA GORKI

Työskennellessäni V. I. Leninin sihteeristössä jouduin monesti näkemään, kun Vladimir Iljitš ja Maksim Gorki tapasivat toisensa.

Kaikilla meillä Vladimir Iljitšin sihteeristön työntekijöillä oli erinomaisen riemukas mieliala niinä päivinä, kun Gorki kävi hänen luonaan. Se johtui Vladimir Iljitšin aivan erikoisesta innostuneesta mielentilasta, mikä tarttui meihin, kun hän odotti Gorkia kärsimättömästi, ja kaikki vaistosivat, että hän piti Gorkista kuten läheisestä ystävästä, kuten erinomaisesta lahjakkuudesta, joka oli antautunut proletarisen vallankumouksen palvelukseen.

Useimmiten Aleksei Maksimovitš kävi Vladimir Iljitšin kotona. Mutta toisinaan Vladimir Iljitš otti hänet vastaan työhuoneessaan. Tavallisesti hän kutsui sihteerin jo sen päivän aattona, kun Gorkin piti tulla Pietarista, ja sanoi hyvin sydämellinen ja innostunut väre äänessään: „Huomenaamuna saapuu Gorki. Lähettäkää autoni hakemaan häntä asemalta ja pitäkää huolta, että Aleksei Maksimovitšin asunnossa olisi hänen tulemakseen kaikki valmista. Ottakaa selvä, onko siellä lämmiin, onko polttopuita. Sopikaa hänen kanssaan, mihin aikaan voidaan lähettää auto häntä sitten hakemaan”. Aleksei Maksimovitš ei osannut pitää huolta itsestään. Vladimir Iljitš tiesi sen ja huolehti Gorkin mukavuudesta pikku seikkoja myöten, mikä ei ollut siihen aikaan, kansalaissodan vuosina, aina helppoa.

Gorkin saapumispäivän aamuna Vladimir Iljitš tuli työhuoneeseensa tavallista aikaisemmin ja kutsui heti paikalla sihteerin selostamaan, oliko kaikki tullut tehdyksi. „Ette suinkaan vain unohtanut sanoa Kremlin porttikojussa, ettei siellä Gorkia viivytetä?” Puolen tunnin kuluttua kuului taas soitto: oliko auto lähetetty?

On tavaton vahinko, ettemme noina vuosina tehneet säännöllisesti muistiinpanoja Vladimir Iljitšin vastaanotoista, hänen antamistaan tehtävistä, puheista jne. Sen tähden on vaikea muistaa minä päivinä tarkalleen hän tapasi M. Gorkia. Mutta hyvin selvästi ovat muistissa heidän kohtauksensa. Muistan ainoastaan kerran 1919 Gorkin tulleen äkkiarvaamatta illalla, niin ettei Vladimir Iljitš ollut tavattavissa, koska hän oli puhumassa kokouksessa sinä päivänä, ja Gorki joutui odottamaan hänen paluutaan sihteeristössämme. Tavallisesti Gorkin ei tarvinnut odottaa sekuntiakaan, Vladimir Iljitš tuli itse vastaan, kätteli melkein syleillen ja katsoen tapansa mukaan suoraan silmiin tiedusteli heti hänen vointiaan ja vei mukanaan työhuoneeseensa.

Saimme paljon työtä suoritettavaksemme niinä tunteina, kun Gorki istui Vladimir Iljitšin luona, sillä hän toi aina mukanaan kukkuramitalla huoliaan, jotka koskivat sekä asioita että ihmisiä, ja Vladimir Iljitš seurasi aina erikoisen huolehtivaisesti, ettei yksikään hänen asiansa jäänyt tarkastamatta eikä selvittämättä loppuun. Saatiin heti asioita toimitettavaksi, tehtiin kyselyjä, kirjoitettiin kirjeitä sekä sähköitä, ja niihin saadut vastaukset piti ehdottomasti tiedottaa Vladimir Iljitšille.

Sattui niinkin, että M. Gorki tuli sellaisena aikana, jolloin Vladimir Iljitšillä oli kiireellistä tehtävää tai joku kiireiselle asialle tullut oli hänen puheillaan. Sellaisissa tapauksissa Vladimir Iljitš varoitti meitä aina etukäteen: „Päästäkää Aleksei Maksimovitš heti työhuoneeseeni, kun hän tulee, vaikka olisinkin työssä”. Ja Vladimir Iljitš jatkoi työtään Gorkin läsnäollessa saadakseen kiireellisen tehtävän päätökseen.

Gorki tunsu Vladimir Iljitšiä kohtaan yhtä syvällistä kiintymystä. Jouduin toisinaan Vladimir Iljitšin toimeksiannosta puhumaan Gorkin kanssa heti heidän keskustelunsa jälkeen, ottamaan selvää ja kirjoittamaan seikkaperäisesti muistiin hänen pyyntönsä ja milloin mitäkin asiantoimitusta. Gorki ei kyennyt peittämään mielenliikutustaan oltuaan Leninin puheilla, hän kertoi vaikutelmistaan ja puhui niin kuin olisi toistamiseen eläytynyt keskusteluunsa...

Leninin kirjelapuista ja sähköistä, jotka on julkaistu „Lenin-kokoelmissa”, kuvastuu selvästi, miten hän suhtautui Gorkiin viimeisinä vuosina heidän kohdatessaan ja miten hän piti Gorkista huolta ystävän tavoin. Gorkin sairaus huolestutti Vladimir Iljitšiä kovasti. Hän aivan vaatimalla vaati Gorkia tulemaan hänen huvilalleen lomalle, milloin tämä sairasteli, ehdotti, että Gorki lähtisi agitaatiolaivalla Volgaa pitkin ja omakohtaisesti järjesti hänelle sen matkan.

Vuonna 1921, kun Gorki alkoi yskiä verta, Vladimir Iljitš suostutteli Gorkia kauan — ja suostuttikin hänet — matkusta-

maan ulkomaille hoitoon. Gorki ei olisi tahtonut lähteä ennen kuin oli saanut kaikki asiansa kuntoon, ja Lenin kirjoitti kirjeitä niihin laitoksiin, joista riippui Gorkin ajamien asiain mahdollisimman nopea toimeenpano, ettei häntä olisi mikään viivyttänyt. Eräs kustannusasioita hoitava komissio, johon Gorki otti osaa, tarvitsi kaksi autoa. Autoja oli tuolloin vähän, hänen pyyntönsä täyttämistä pitkitettiin, ja Vladimir Iljitš kirjoitti siitä asiasta Venäjän Erikoiskomiteaan тов. Menžinskille vartavasten kirjeen, jossa on tällaiset rivit:

„...Pitää auttaa Gorkia ja auttaa nopeasti, sillä hän lykkää sen tähden ulkomaanmatkaansa, vaikka yskii verta”.

N. K. Krupskaja julkaisi 1936 otteen eräästä Gorkin kirjeestä, jonka tämä oli kirjoittanut hänelle Italiasta toukokuun 16 p:nä 1930. Gorki kirjoittaa siinä, että hänen luonaan oli ollut D. I. Kurski, he olivat puhuneet Leninistä, „...ja ajattelin koko yön: „Mikä järjen valo sammui, millainen sydän lakkasikaan sykkimästä!””.

Vladimir Iljitš piti M. Gorkia suuressa arvossa erinomaisena sanataiteilijana, eräänä kirjakielen perustajana, josta kaikkien kirjallisen työn tekijäimme tulee ottaa oppia. Parhaana näytteenä siitä on hänen huolenpitonsa „nykyvenäjän (Puškinista Gorkiin)” sanakirjan laatimisesta ja pikaisesta julkaisemisesta. XX „Lenin-kokoelmassa” on joukko Vladimir Iljitšin kirjelappuja, joista näkyy, miten hän vaati Valistusasiain kansankomissariaattia kiirehtimään sanakirjan laatimista ja miten piti huolta kaikkien vastusten poistamisesta, joita oli siihen aikaan paljon, että tuo niin tärkeä työ olisi edistynyt.

N. K. Krupskaja kertoi, että Vladimir Iljitš oli vähää ennen kuolemaansa pyytänyt lukemaan hänelle M. Gorkin teosta „Yliopistoni”, oli kysellyt hänestä paljon ja ollut huolissaan nähdesään sanomalehdessä maininnan Gorkin huonosta voinnista (Gorki oli siihen aikaan Italiassa).

